

MESTNA OBČINA CELJE
ODDELEK ZA DRUŽBENE DEJAVNOSTI

ODPRTA KNJIŽNICA

raziskovalna naloga

Avtorici: Lara Bukovec Šumečnik
Hana Žerjav

Mentorica: Mateja Turk

Celje, 2022

VSEBINSKO KAZALO

POVZETEK	4
1 UVOD	5
Predstavitev izbrane teme.....	5
1.1 Raziskovalni problem.....	6
1.1.1 Hipoteze	6
1.1.2 Metodologija dela.....	6
2 TEORETIČNA IZHODIŠČA	8
2.1 Knjižnična dejavnost	8
2.1.1 Sistem knjižnice in zbirka	9
2.1.2 Branje in bralna kultura.....	10
2.1.3 Branje in naši možgani.....	12
3 OSREDNJI DEL NALOGE.....	13
3.1 Rezultati in interpretacija ankete.....	13
3.2 Analiza ankete	13
4 ZAKLJUČEK.....	25
5 LITERATURA IN VIRI	28

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število oddanih anket po razredih	14
Graf 2: Spol anketirancev	15
Graf 3: Ali rad/a bereš?	16
Graf 4: Najljubša tematika knjig glede na spol	19
Graf 5: Kaj te pri branju knjig najbolj pritegne?	20
Graf 6: Izbor knjig	21
Graf 7: Čas za branje.....	22
Graf 8: Kdaj najraje bereš?	23
Graf 9: Motivacija za branje	24

POVZETEK

Šolska knjižnica je, izmed vseh knjižnic, za marsikaterega učenca, učenko, prostor, ki ga v življenju prvič in tudi največkrat obiše. Šolske knjižnice podpirajo izobraževalni proces na šoli. Knjižnično gradivo šolske knjižnice mora biti na voljo vsem uporabnikom knjižnice, učencem, učiteljem in drugim delavcem na šoli in zastopa vsa predmetna področja na šoli.

Šolske knjižnice s svojo dejavnostjo prispevajo k razvoju pismenosti in posledično k dvigu razvoja bralne kulture vsakega posameznika. Seveda na razvoj dobrega bralca najprej vplivajo starši, nato izobraževalne ustanove in na koncu posameznik sam. Branje in knjižnice so med seboj povezane. Branje je izredno pomembna spretnost, ki posamezniku pomaga, da se v življenju znajde.

V osnovni šoli učenci radi brskamo med knjižnimi policami, iščemo knjige, ki jih beremo iz lastne potrebe po branju v prostem času. Ravno zaradi tega je naslov raziskovalne naloge *Odprta knjižnica*, ki odpira vrata vsem vrstam bralcev in zadosti potrebam bralcev, željnih novih zgodb in znanj. Ravno šolska knjižnica ima v procesu izobraževanja še kako pomembno vlogo. Tudi sami radi bereva, zanimalo naju je, koliko naši učenci berejo, kdaj berejo, kdo jih vzpodbuja k branju, kakšne knjige so najbolj priljubljene.

Ugotovili sva, da naša osnovnošolska knjižnica učencem zagotavlja ustrezne pogoje za uporabo storitev, izposoje, potrebe pouka in tudi pogoje za kakovostno preživljanje prostega časa.

1 UVOD

Predstavitev izbrane teme

Šolska knjižnica ni le zgolj prostor, v katerem so shranjene knjige in jih knjižničarka izposoja v tišini učencem. »Tradicionalno pojmovanje šolske knjižnice se je spremenilo: knjižnica ni skladišče knjig, ampak je središče, kjer se znanje, zapisano na različnih nosilcih, razpršuje, knjižnica je torej bolj križišče poti, po katerih se pretaka znanje« piše Rebolj (Rebolj, 2008, str. 145).

Namig šolske knjižničarke, da bi z raziskavo pomagale pri odgovorih, ki bi bili v pomoč pri načrtovanju dejavnosti šolske knjižnice, naju je pritegnila k delu raziskovalne naloge. Kako šolska knjižnica deluje, je zanimalo tudi naju.

Obe že od prvega razreda dalje obiskujeva šolsko knjižnico iz različnih razlogov. Prav tako obe radi bereva. Vsaka knjiga je svet zase. Ko beremo, se podamo v razburljivi svet domišljije, ki ga doživlja vsak na svoj način. V knjigah se skrivajo znanje, modrosti, lepota jezika, odpira se svet in njegovo razumevanje ter pridobivanje lastnih spoznanj.

Branje knjig je vrednota. Starši in učitelji nam pogosto govorijo, da so kot otroci brali več kot beremo mi. Da smo mladi danes raje pred računalniškimi zasloni in televizorjem, kot da bi prosti čas preživljali s knjigami, vemo tudi sami. Domnevava tudi, da berejo raje tisti otroci, katerih starši sami berejo. Seveda se bralci razlikujemo med sabo – nekateri berejo vsakodnevno, drugi pa samo takrat, ko morajo prebrati knjigo za domače branje, bralno značko ipd. Več časa za branje je, vsaj tako predvidevava, med počitnicami, ko ni toliko šolskega dela. Kdaj učenci najpogosteje berejo? Tudi to sva ugotovili v raziskovalni nalogi.

Ob obisku šolske knjižnice smo učenci že precej samostojni. To pomeni, da si sami izberemo, kaj bomo brali, kaj nas pritegne. Lahko so to romani, pesmi, strokovne knjige, enciklopedije, revije za mlade in drugo.

Zanimiva je ugotovitev, kako pritegniti učence, seveda tiste, ki ne berejo radi, k pogostejšemu branju. Tudi na to vprašanje sva v nalogi iskali odgovore.

Sva šestošolki in to je najina prva raziskovalna analoga.

Za usmeritve in pomoč se zahvaljujema najini mentorici, ge. Mateji Turk.

1.1 Raziskovalni problem

1.1.1 Hipoteze

Postavili sva naslednje hipoteze:

1. Večina anketiranih učencev bere rada.
2. Najbolj brane knjige za fante so knjige s fantazijsko tematiko, za deklice pa knjige z ljubezensko tematiko.
3. Učenci najpogosteje berejo knjige za domače branje.
4. Učence k branju knjig v večini pritegne povzetek vsebine knjige na zadnji strani.
5. Učenci berejo več kot pol ure in manj kot uro dnevno.
6. Anketiranci najpogosteje berejo med počitnicami
7. Večino učencev bi k branju pritegnilo pogostejše branje pri pouku.

1.1.2 Metodologija dela

Pri raziskovalnem delu sva uporabili več metod dela.

Te so naslednje:

- metoda dela z viri in literaturo;
- metoda zbiranja informacij;
- metoda anketiranja;
- metoda obdelave podatkov ter njihova interpretacija.

1.1.2.1 Metoda dela z viri in literaturo

Osnova vsakega raziskovalnega dela in začetek dela je iskanje literature in obstoječih virov. Z omenjenega področja je na voljo strokovna literatura. Informacije sva pridobili z iskanjem ustreznih knjig v Osrednji knjižnici Celje, v naši šolski knjižnici in na spletu.

1.1.2.2 Metoda anketiranja

Z metodo anketiranja sva pridobili podatke neposredno. Pri delu sva uporabili anketo, ki sva jo sestavili s pomočjo mentorice. Anketo sva izvedli med učenci od šestega do devetega razreda in to tistimi, ki se jim je tema zdela zanimiva in aktualna. Objektivnost podatkov sva dosegli z natančnimi navodili za reševanje. Anketni vprašalnik je bil anonimen. Anketni vprašalnik so večinoma izpolnili učenci obiskovalci šolske knjižnice.

1.1.2.3 Metoda obdelave podatkov in njihova interpretacija

Vse anketne vprašalnike sva pregledali in rezultate prikazali s pomočjo grafov ter analizirali zbrane podatke. Pri tem sva uporabili računalniška programa Microsoft Word in Microsoft Excel. Pridobljene podatke sva razvrstili v preglednice, s pomočjo katerih sva izdelali grafe. Zbrane podatke, prikazane z grafi, sva interpretirali in podali ugotovitve ter na osnovi tega predpostavljene hipoteze ovrgli ali potrdili.

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA

2.1 Knjižnična dejavnost

Kaj je knjižnica? Knjižnica je ustanova, ki pridobiva, obdeluje in hrani gradivo in ga daje na voljo uporabnikom. Knjižnično gradivo predstavljajo knjige, revije in ostale publikacije ter drugi nosilci informacij.¹

¹Povzeto po <https://sl.wikipedia.org/wiki/Knji%C5%BEnica>, (dostop, 12.1.2022)

Knjižnice izvajajo knjižnično dejavnost in so opredeljene z zakoni. Enako je s šolskimi knjižnicami.

Knjižnica mora imeti razvojni načrt dela, kateremu sledi in v katerem so opredeljeni cilji. Načrt knjižnice OŠ Hudinja je del programa razvoja šole. Šolska knjižnica je v Letnem delovnem načrtu šole opredeljena kot informacijski in komunikacijski center vzgojno-izobraževalnega dela, ki z zbirko knjižnega gradiva, informacij in z bibliopedagoškimi storitvami omogoča vsem udeležencem vzgojno-izobraževalnega programa uresničevati cilje izobraževalne organizacije v skladu z načeli vzgojno-izobraževalne dejavnosti pri razvijanju znanja, sposobnosti, spretnosti in navad. Šolska knjižnica sistematično zbira, strokovno obdeluje, hrani, predstavlja in daje v rabo knjižnično gradivo in informacije, ki jih vsi deležniki vzgojno-izobraževalnega procesa potrebujejo za usvajanje, utrjevanje in širjenje znanja, vedenja v okviru ciljev in vsebin učnega načrta za redni pouk in vse druge oblike organiziranega šolskega dela. Vizija šolske knjižnice v obdobju 2022-2024 je biti in ostati središče izobraževalnega procesa ter izpostaviti vlogo knjižnice kot osrednjega knjižnično informacijskega centra šole – priprava različnih projektov, prireditev, srečanj in dejavnosti v knjižnici. Temeljne vrednote knjižničnega delovanja so inovativnost, medpredmetno sodelovanje in dobro sodelovanje z vodstvom šole, odprtost, profesionalnost, strokovni razvoj, odgovornost in inovativnost. (Povzeto iz Letnega delovnega načrta OŠ Hudinja, 2021-2022).

V Letnem delovnem načrtu šole OŠ Hudinja so zapisani cilji šolske knjižnice. Izpostaviva naslednje:

- Cilj knjižnice je knjižnični fond obogatiti s kvalitetno leposlovno, poučno in strokovno literaturo v slovenskem jeziku ter tujih jezikih.
- Uporabnike usposobiti za samostojno iskanje gradiva in informacij ter jih na ta način pripraviti za uspešnejše in učinkovito iskanje knjižničnega gradiva v drugih knjižnicah.
- Igrati pomembno vlogo pri strategiji razvoja pismenosti, vidno vplivati tudi na otrokov socialni in kulturni razvoj.
- Vključevati in povezovati svoje dejavnosti z ostalimi aktivnostmi šole, postati osrednji multimedijski in informacijski center šole.
- Pospeševati obisk knjižnice in povečati število rednih bralcev.

(Povzeto iz Letnega delovnega načrta šole OŠ Hudinja, 2021-2022).

2.1.1 Sistem knjižnice in zbirka

Nekaj podatkov o knjižnici OŠ Hudinja sva izbrskali iz šolskega glasila, nekaj informacij nama je posredovala šolska knjižničarka.

Naša knjižnica je knjižnica Osnovne šola Hudinja, ki se nahaja v naselju Hudinja v Celju – po tem naselju danes šola nosi ime. Šola je več kot 30 let, od ustanovitve do leta 1991, nosila ime Osnovna šola Franja Vrunča. Število zaposlenih in učencev se je skozi leta ves čas spreminjalo. Praviloma je od ustanovitve do leta 1998 stalno naraščalo in zaradi tega je pouk potekal celo v dveh izmenah. Poleg tega šola ni imela knjižnice. Tako je v letu 1999 bil položen kamen za gradnjo novega prizidka. Otvoritev nove telovadnice 2002 je bila hkrati tudi napoved začetka druge faze gradbenih del, ki so zajemale obnovo starega dela šole. Tako so učenci septembra 2002 prišli v dograjeno in obnovljeno šolo, v kateri je tudi knjižnica dobila svoj nov prostor. Letos ima šola 519 učencev, ki so razporejeni v 22 oddelkov. Naša knjižnica se nahaja v tretjem nadstropju šole. Šolska knjižnica podpira izobraževalni proces na šoli. Knjižnična dejavnost je

namenjena učencem in strokovnim delavcem šole. Poleg knjižnice za učence ima tudi strokovno knjižnico, priročno knjižnico, učiteljsko knjižnico in čitalnico, kjer lahko učenci prebirajo številne revije, knjige, se učijo, delajo domače naloge itd. V šolskem letu 2011/2012 so osvežili podobo knjižnice in jo naredili prijaznejšo. Šolska knjižnica deluje v sistemu Cobiss, ki omogoča tako obdelavo gradiva kot tudi izposojajo gradiva. Vsi učenci šole so člani šolske knjižnice in imajo članske izkaznice, ki jih potrebujejo ob vsakem obisku knjižnice. Za učence prvih razredov je na začetku novega šolskega leta v mesecu septembru predviden obisk šolske knjižnice, kjer prejmejo članske izkaznice, si ogledajo knjižnico in se seznanijo z njenimi pravili. Vsak teden učenci prvih razredov obiščejo knjižnico, skupaj s svojo učiteljico podaljšanega bivanja ter si sposodijo slikanice, ki so namenjene prav njim.

Seveda ima šolska knjižnica ločene police knjig za angleško in nemško bralno značko ter police s knjigami za domače branje. Pri knjigah za domače branje in bralno priznanje podaljšanja roka izposoje ni mogoče. V kolikor učenec knjigo izgubi ali poškoduje jo mora nadomestiti z novo.

Knjižnica meri 155 m² in ima 26 čitalniških sedežev. Tako da je prostorna, omogoča varno in pregledno ureditev in dostop do knjižničnega gradiva in tehnične opreme, namenjene uporabnikom. Knjižnica ima ustrezno opremo za delovanje.

Knjižnična zbirka OŠ Hudinja je v skladu z učnim programom, ki ga šola izvaja. Za potrebe vzgojno-izobraževalnega dela ima knjižnica zadostno število leposlovnega in strokovnega gradiva. Strokovna literatura za potrebe raziskovalnega dela in pisanja seminarskih nalog se sproti povečuje glede na potrebe uporabnikov. Gradivo za učence je postavljeno ločeno od gradiva za strokovne delavce. Knjižnica je namreč razdeljena na tri dele (gradivo za učence, strokovna knjižnica in učiteljska knjižnica). Leposlovno gradivo je razvrščeno po treh starostnih stopnjah (najmlajši, odraščajoči in mladi), ljudsko slovstvo in literatura v tujih jezikih je postavljena ločeno od leposlovja. (Hudinjček, jubilejna izdaja šolskega glasila ob 60-letnici šole, 2019/20)

2.1.2 Branje in bralna kultura

Ko govorimo o branju in bralni kulturi ne moremo mimo dejstva, da ob tem ne bi pomislili na knjige ali na knjižnice.

Knjižnica je prostor, v katerem se skrivajo največji zakladi – knjige in je prostor, ki ni namenjen samo hrambi različnih gradiv, je tudi prostor družabnosti in širjenja kulturnega utripa nekega okolja. Je osrednji center šole.

Vse se začne z branjem. Kdor bere, vidi dvakrat dlje.

Branje ja komunikacijska spretnost, na katerem temelji funkcionalnost posameznika. Za človeka je branje sredstvo, ki mu pomaga, da se znajde v življenju, posamezniku pomaga k njegovemu čustvenemu in intelektualnemu razvoju. Ljudje beremo različno in zaradi različnih potreb. Najpogosteje posegamo po mnogih informacijah, beremo za sprostitev, beremo poglobljeno, kognitivno, beremo literaturo. Več kot preberemo, več dostopa do informacij imamo, bolj analitično razumemo. Seveda pri branju razvijamo bralne sposobnosti. V celoti bralne sposobnosti razvijemo, ko znamo brati različne vrste besedil, različnih zahtevnosti. Branje človeka izgrajuje celotno življenje. Bralna sposobnost je sposobnost, ki je človek nikoli ne pozabi. Knjižnice podpirajo proces branja, prav tako podpirajo izobraževalni proces na šoli. Pravzaprav so temeljna podpora izvajanja pedagoškega procesa na šoli. Knjižnično gradivo šolske knjižnice mora vsebinsko zastopati vsa predmetna področja vzgojno-izobraževalnega dela na šoli. Knjižnice s svojo dejavnostjo prispevajo k nivoju pismenosti in razvijanju bralne kulture posameznega človeka. Prav gotovo na razvoj bralne kulture vplivajo najprej starši, vrtec, šola in nato posameznik sam. (Pennac, 1996)

Tako otrok prehodi različne stopnje: predbralno obdobje, ko mu berejo starši; obdobje prvega samostojnega branja, vendar še vedno ob podpori odraslih, ker zgodbo sami bolje doživljajo, če jo poslušajo; branje v poznem otroštvu in diferencirano branje mladostnikov, ko najdejo »svojo« literaturo ter slednje prehod k odraslemu bralcu. K dvigu pismenosti in razvoju bralne spretnosti pripomorejo knjižnice. (Kropp, 2000)

V šoli, poleg opismenjevanja s književnostjo, ki je opredeljeno v učnih načrtih, potekajo tudi različni projekti, ki navajajo učence na branje. Bralna spretnost učencev je obogatena z domačim branjem, ki je za vse učence obvezno pri slovenščini. Prav tako k branju spodbuja bralna značka in drugi bralni projekti na šoli (Knjiga mene briga).

2.1.3 Branje in naši možgani

Vsa živa bitja med seboj komunicirajo, vendar je samo človek razvil tudi branje in pisanje. Naši možgani so starejši kot je znanje branja in pisanja, ljudje pa pišemo in beremo dobrih 5400 let. Vendar v možganih nimamo centra za pisanje in branje. Pri obeh spretnostih ubrano sodeluje več delov možganov. Branje je tesno povezano z razvojem jezika, ki je človeku prirojen. Naši možgani in telo so se razvili tako, da lahko slišimo in govorimo besede. Otrok se nauči govoriti, ne da bi ga tega posebej naučili. Ker imata branje in pisanje osrednji pomen za lastno identiteto in kulturo, lahko zaključimo, da sta obe spretnosti prirojene. Vendar ni tako. Branje in pisanje sta nenaravni dejanji, ki ju je omogočil namenski razvoj abecede in številnih drugih tehnologij. Možgane moramo naučiti, kako prevesti simbolne znake, ki jih vidimo, v jezik, ki ga razumemo. Branje in pisanje zahtevata poučevanje in vajo, torej premišljeno oblikovanje možganov. (Carr, 2010)

Branje velja za priučeno in časovno gledano mlajšo večino oziroma spretnost, ki je povezana z nastankom in razvojem jezika in je odvisna od dveh stvari: od razvitosti možganov in bralnih izkušenj. Iz najnovejših dognanj lahko povzamemo, da pri otrocih, ki so boljši bralci in berejo pogosteje ter hitreje, prihaja do drugačnega razvoja določenih delov v možganih.

Poskusi so pokazali, da se možgani pismenih ljudi razlikujejo od možganov nepismenih na mnogo načinov. Razlikujejo se v tem, kako ljudje razumejo jezik in v tem, kako predelujejo vidne znake, kako logično razmišljajo in kako tvorijo spomine. Zanimivo je, da ljudje, ki pišejo v slikovni pisavi, kot je npr. kitajščina, razvijajo možgansko mrežo za branje, ki je zelo drugačna od mreže ljudi, ki pišejo in berejo glasovno abecedo. Oboji pri branju uporabljajo nekatere dele čelnega in senčnega režnja, vendar se pri bralcih slikovne pisave sprožijo tudi tisti deli možganov, ki sodelujejo pri motoričnem spominu.

Branje se začne z očmi. Manguel (2007) razlaga osnovno dejanje branja, ko potujemo z očmi po napisani strani kot neprekinjen ali nesistematičen postopek. Menimo, da naše oči med branjem drsijo po vrsticah gladko, brez prekinitve, od leve proti desni, kot je v zahodnem svetu. Vendar to ne drži, saj naše oči dejansko skačejo po strani. Ti skoki se zgodijo tri ali štirikrat v sekundi. Zakaj je naše doživljanje branja povezano s sklenjenostjo besedila na knjižni strani ali s pomikanjem besedila na ekranu, tako da sprejemamo cele stavke ali misli na enkrat, in ne z dejanskim premikanjem oči, je vprašanje, na katero znanstveniki še niso našli odgovora.

Razložili pa so postopek branja: ko sedimo s knjigo v roki, se ne omejujemo na golo zaznavanje črk in presledkov med besedami, ki sestavljajo besedilo. Da bi iz sistema črnih in belih znakov, izluščili sporočilo, ga najprej zaobjamemo na dozdevno neurejen način, z nestanovitnimi očmi, nato pa rekonstruiramo kodo znakov tako, da jih obdelamo s sklenjenim nizom nevronov v možganih. Niz se prilagaja naravi besedila, ki ga beremo, in besedilo je vedno prepojeno s čustvi, telesnim zaznavanjem, slutnjo, predvidevanjem, znanjem. (Sosič, 2014)

Slovenska raziskovalka, ki raziskuje branje, Meta Grosman (2006) je branje opisala podobno kot sklenjen proces oblikovanja bralnih domnev in pričakovanj, njihovega popravljanja in spreminjanja vse do končnega razumevanja, ki sloni na predhodnem sestavljanju podatkov.

David Levy (Carr, 2011) piše, da pisarni ljudje beremo ves dan, v večini nezavedno, saj preletavamo cestne oznake, naslove, jedilne liste, nakupovalne sezname, etikete ... . Vendar so te oblike branja površne, kratkotrajne in so različne od poglobljenega branja. Ravno poglobljeno branje postaja žal vse redkejšo in najbrž bodo brali le posamezniki, ki jih lahko poimenujemo kot razred bralcev. To pa še ne pomeni, da bo istočasno izginjala tudi tiskana knjiga, ki so jo že večkrat »pokopali« (ob rojstvu časopisa, televizije in nazadnje splet) . Luč knjige navkljub vsem ne bo nikoli ugasnila (Sosič, 2014).

3 OSREDNJI DEL NALOGE

3.1 Rezultati in interpretacija ankete

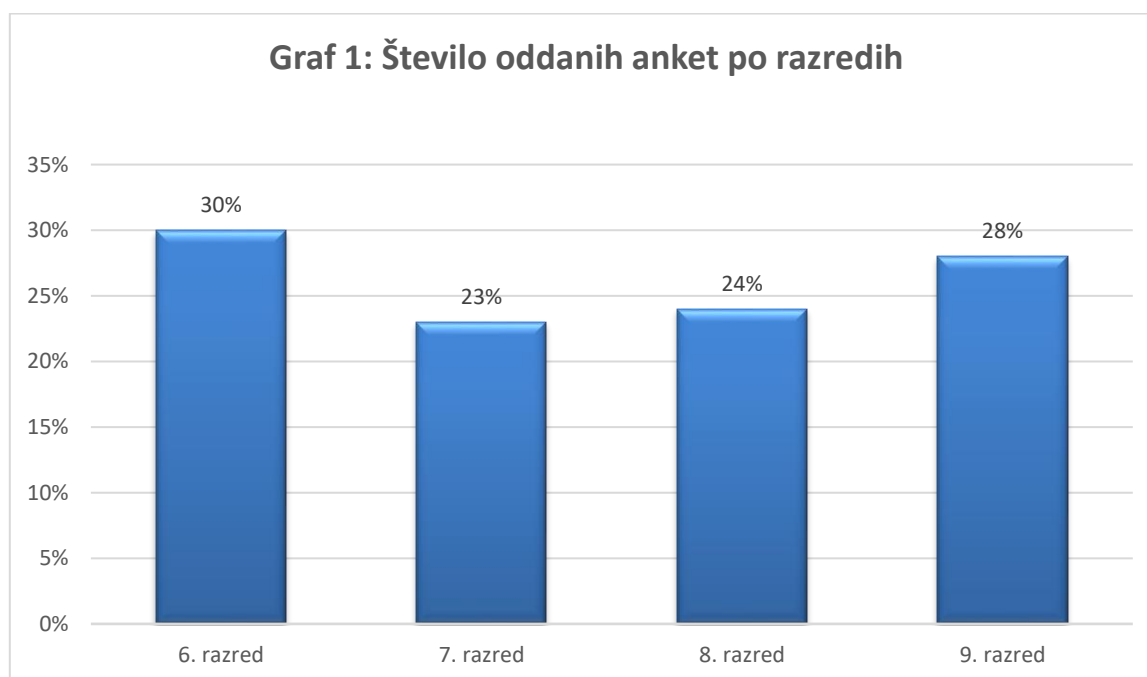
V osrednjem delu naloge sva pri raziskavi uporabili anketni list odprtega in zaprtega tipa. Podatke sva zbrali, uredili, jih prikazali v grafih in pod grafi zapisali ugotovitve. Anketa vsebuje vprašanja izbirnega tipa in dopolnjevanja.3.2 Analiza ankete

Anketni vzorec

Ankete sva posredovali učencem šestega, sedmega, osmega in devetega razreda. Anketa vsebuje vprašanja odprtega in zaprtega tipa. Vprašanja odprtega tipa sva uporabili, da bi pridobili lastna mnenja anketirancev. Anketo sva analizirali s seštevanjem rezultatov po razredih in zbiranjem odgovorov. Anketa sestavljena je iz 15 vprašanj. Anketo je vrnilo 127 učencev. Preglednica je prikazana v spodnji tabeli:

Preglednica 1: Število oddanih anket po razredih

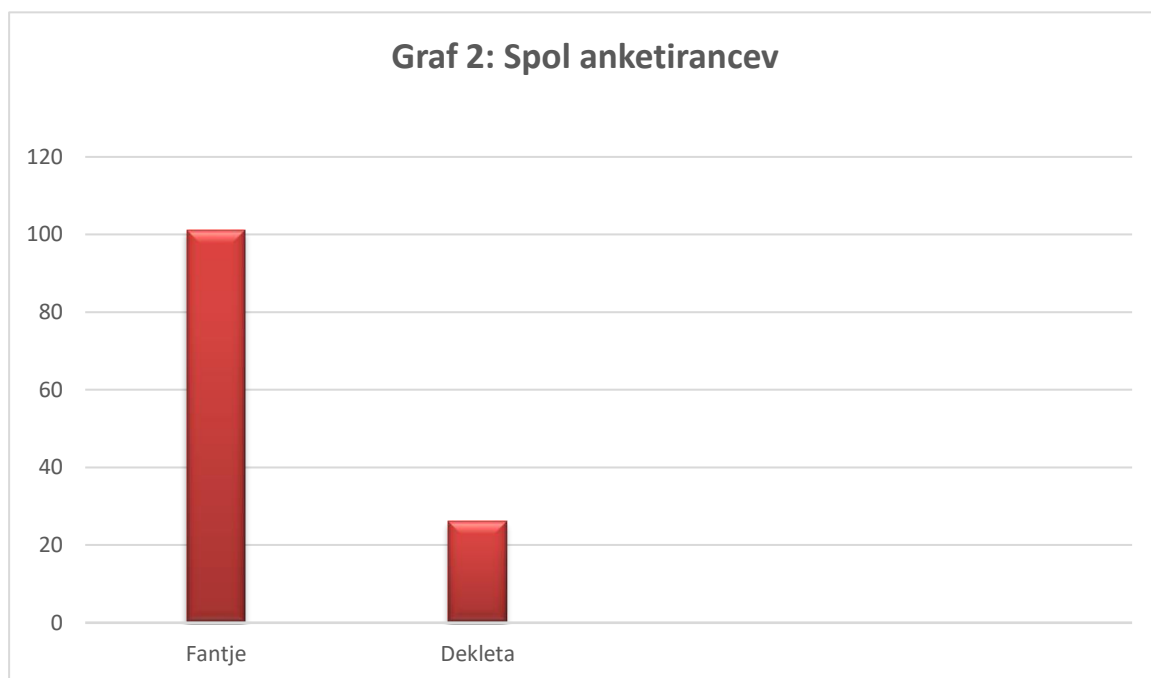
6. razred	7. razred	8. razred	9. razred	Skupaj
38	29	38	22	127

Graf 1: Število oddanih anket po razredih

Ugotovitev:

V anketiranju je sodelovalo 127 učencev, od tega 38 (30 %) učencev 6. razreda, 29 učencev 7. razreda (29 %), 32 učencev osmega razreda (24 %) in 28 učencev devetega razreda (28 %).

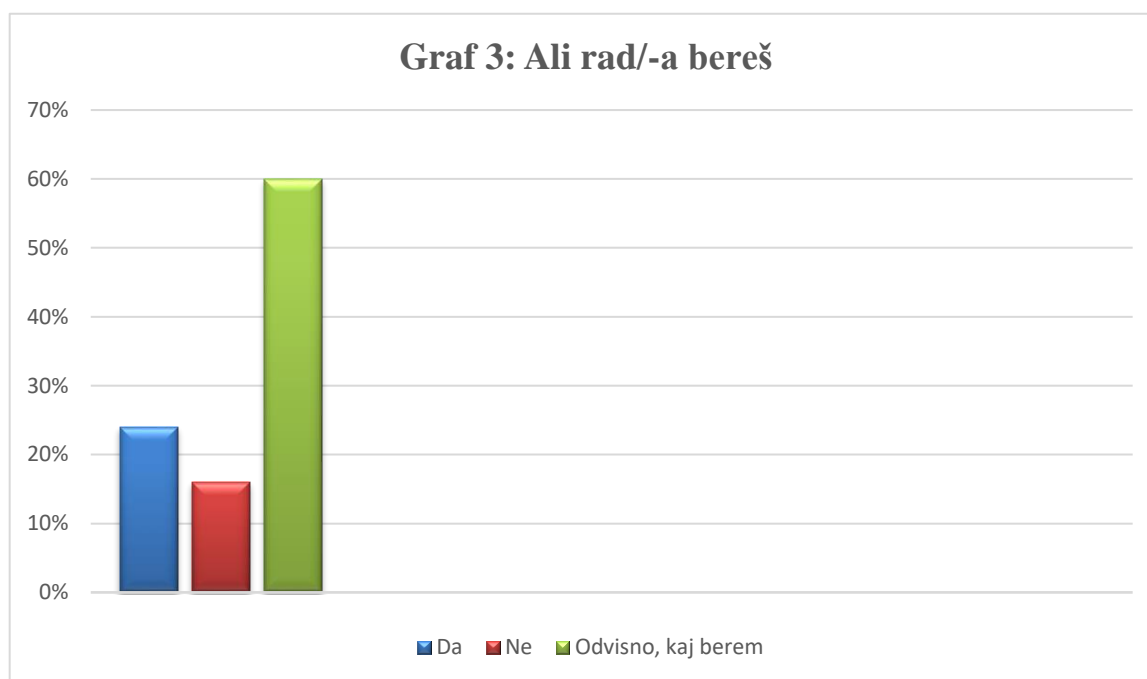

Graf 2: Spol anketirancev

Ugotovitev:

Anketo je od skupnega števila 127 oddanih anket vrnila 101 učenka (80 %) in 26 učencev (20 %)

1. Ali rad/-a bereš?

Graf 3: Ali rad/a bereš?

Ugotovitve:

24 % anketirancev je odgovorilo, da radi berejo, 16 % jih ne bere rado, 60 % anketirancev pa je odgovorilo, da je to odvisno od tega, kaj berejo.

2. Priljubljenost branja

Preglednica 2: Priljubljenost branja

	Zelo	Srednje	Nerad
Pesmi	19 (15 %)	46 (36 %)	62 (49 %)
Dramska besedila	20 (16 %)	49 (38 %)	58 (45 %)
Pripovedna prozna besedila	27 (21 %)	57 (45 %)	43 (34 %)
Strokovno literaturo (npr. enciklopedije, ...)	18 (14 %)	24 (19 %)	85 (67 %)
Revije za najstnike	36 (28 %)	54 (43 %)	37 (29 %)
Časopise	8 (6 %)	14 (11 %)	105 (83 %)
Knjige za domače branje	39 (31 %)	42 (33 %)	46 (36 %)
Poljudnoznanstvene revije (npr. National Geographic, History, ...)	6 (5 %)	29 (23 %)	92 (72 %)

Ugotovitve:

Iz tabele sva razbrali, da poezija pri učencih ni priljubljena. Skoraj 50 % učencev neradi prebirajo pesmi, delež tistih, ki srednje radi prebirajo pesmi je 36 %. Delež tistih, ki radi berejo prozna in dramska besedila je večji in v skupnem odstotku znaša 37 %, medtem ko je delež tistih, ki srednje radi ali neradi berejo tovrstna besedila visok in znaša 77 %. Prav tako učenci redko segajo po strokovni literaturi oz. po ti. referenčnem gradivu. Le 14 % najstnikov rado bere tovrstno literaturo. Še manjši je odstotek tistih učencev, ki bi brali časopise, teh je le 8 %.

Knjige za domače branje bere več kot dobra četrtina anketiranih učencev zelo rada. Ta odstotek znaša 31 %. Tistih učencev, ki srednje radi berejo domače branje je 33 % in tistih, ki sploh ne berejo radi knjig za domače branje je 46 %. Delež teh učencev je po najinem mnenju visok.

3. Pogostost branja

Preglednica 3: Pogostost branja

	Pogosto	Redko	Nikoli
Pesmi	13 (10 %)	85 (67 %)	29 (23 %)
Dramska besedila	19 (15 %)	63 (50 %)	45 (35 %)
Pripovedna besedila	38 (30 %)	53 (41 %)	36 (29 %)
Strokovno literaturo (npr. enciklopedije)	23 (18 %)	48 (38 %)	56 (44 %)
Revije za najstnike	39 (31 %)	36 (28 %)	52 (41 %)
Časopise	8 (6 %)	12 (10 %)	107 (84 %)
Knjige za domače branje	87 (68 %)	29 (23 %)	11 (9 %)

Ugotovitve:

Tudi pogostost branja posameznih vrst besedil kaže na to, da učenci zelo redko berejo poezijo, le 10 % jih pogosto bere pesmi. Tudi dramskih besedil učenci ne vzamejo pogosto v roke. Odstotek tistih, ki pogosto berejo prozo je večji in znaša več kot četrtino vseh vprašanih. Več kot četrtina vseh anketirancev (31 %) tudi pogosteje bere revije za najstnike. Dokaj velik odstotek, skoraj tri četrtine vseh, pa pogosto bere knjige za domače branje, ki je obvezno čtivo

pri pouku slovenščine. Učenci pa ne posegajo radi po časopisih, le dobrih 6 % anketiranih vzame v roke časopis.

4. Knjige s katero tematiko so ti najljubše? Možnih je več odgovorov.

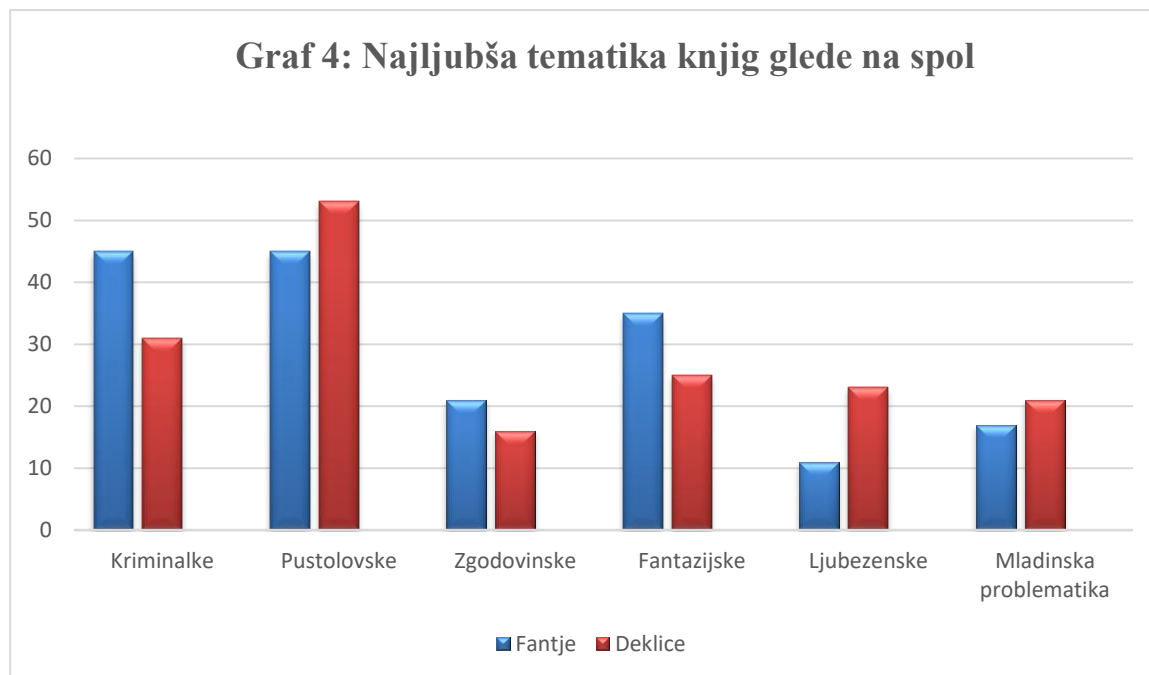
Preglednica 4: Tematika knjig

	Število odgovorov	Odstotki
Kriminalke	76	61 %
Pustolovske knjige	98	77 %
Fantazijske knjige	58	46 %
Knjige z ljubezensko tematiko	34	27 %
Zgodovinske knjige	37	29 %
Strokovne knjige	25	20 %
Knjige z mladinsko problematiko	38	30 %

Ugotovitve:

Med anketiranci so najbolj priljubljene pustolovske knjige, več kot tri četrtine vseh bere pustolovske knjige najraje. Tem knjigam sledijo kriminalke, v precej visokem odstotku (66 %), nato pa fantazijske knjige (46 %). Več kot četrtina vseh anketirancev bere knjige z zgodovinsko tematiko in ljubezensko vsebino ter knjige z mladinsko problematiko. Najredkeje pa anketiranci berejo strokovne knjige.

5. Tematika branih knjig glede na spol.

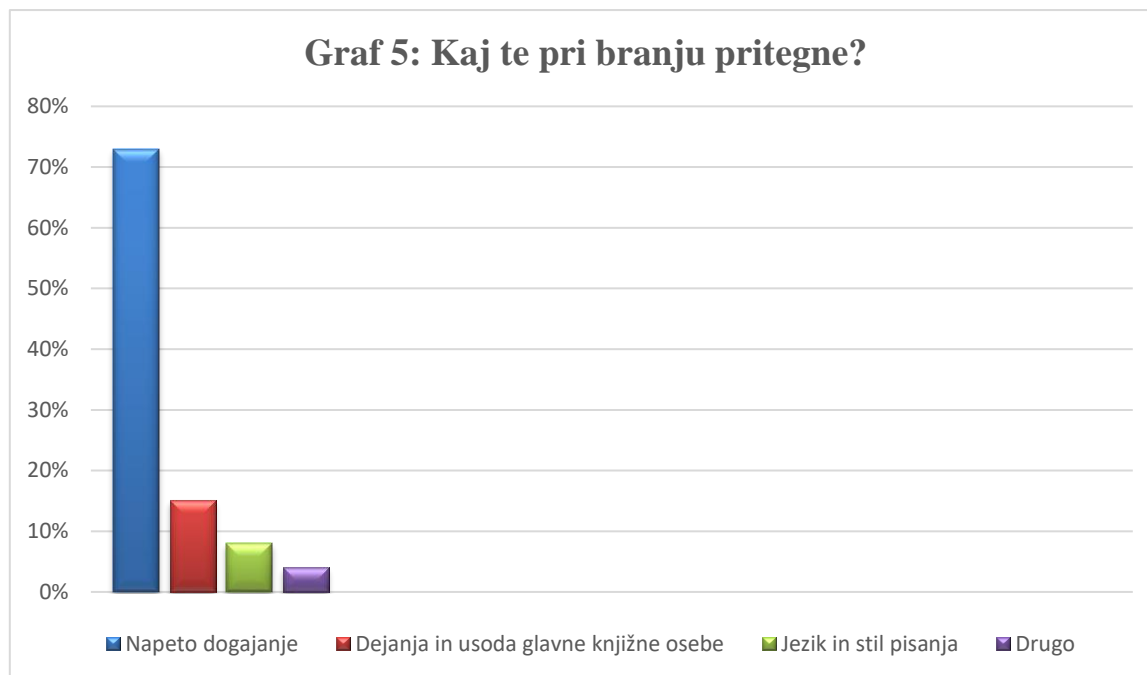

Graf 4: Najljubša tematika knjig glede na spol

Ugotovitve:

Iz grafa je razvidno, da fantje (36 %) in dekleta (41 %) najraje berejo knjige s pustolovsko vsebino. Sledijo kriminalke, po katerih posegajo fantje (36 %) raje kot deklice (24 %). Tem sledijo fantazijske knjige, ki jih po odstotkih sodeč, pogosteje berejo fantje (27 %), pred deklicami (19 %). Knjige z zgodovinsko vsebino si sposojajo in berejo tako fantje kot deklice, fantje (16 %) in deklice (13 %). Podobno razmerje odstotkov se kaže tudi pri knjigah z mladinsko problematiko, ki zanima tako fante (13 %) kot deklice (17 %). Večja odstopanja so opazna pri knjigah z ljubezensko temo, tukaj je izraziteje zastopan odstotek deklic (18 %) v primerjavi z odstotkom fantov (8 %).

6. Kaj te pri branju najbolj knjige najbolj pritegne?

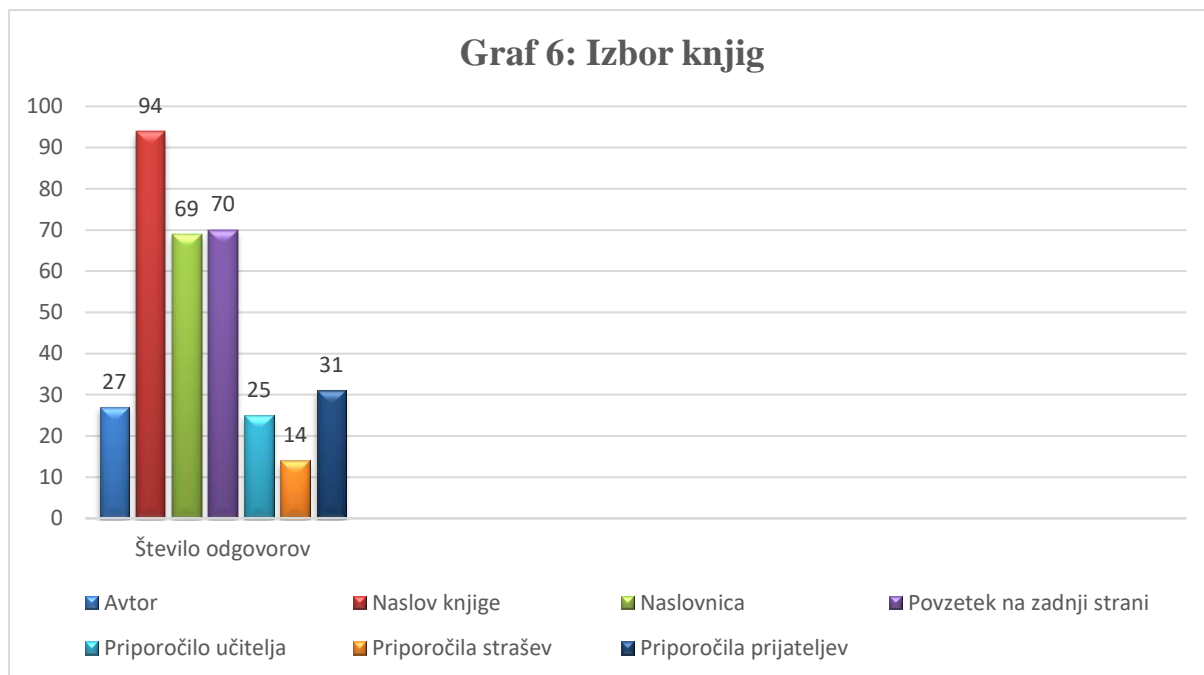

Graf 5: Kaj te pri branju najbolj pritegne?

Ugotovitve:

K branju knjig učence najbolj pritegne napeto dogajanje v sami zgodbi. Tako se je odločilo 73% odstotkov vseh anketiranih učencev, torej nekaj odstotkov manj kot tri četrtine. 15 % bralcev zanima samo dejanje v zgodbah in usoda glavnih knjižnih oseb. Le 8 % anketirancem je pomemben slog in jezik pisanja. Tisti, ki so zapisali pod drugo, so dodali, da jih pritegnejo ilustracije v knjigi in posamezne osebe. Teh je bilo 4 %.

7. Kaj najpogosteje vpliva na tvoj izbor knjige?

Graf 6: Izbor knjig

Ugotovitve:

Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov. 94 učencev k branju knjige pritegne naslov knjige (74 %). Ker imajo/imamo radi knjige, ki so privlačne na pogled, ima naslovnica lahko določen vpliv na izposajo in branje. Tako se je za naslovnico odločilo 69 anketirancev ali več kot polovica vseh (54 %). Mnogi učenci tudi vedo, kje prebrati kratko obnovo knjige, zato se je za povzetek na zadnji strani odločilo več kot pol anketiranih bralk in bralcev (55 %). Mnogi berejo tudi na priporočilo prijatelja, kar je zelo razveseljujoč podatek. Več kot četrtnina vseh prebere knjigo na priporočilo prijatelja (25 %). Tistih učencev, ki jih k branju pritegnejo priporočila učitelja je bilo 25 ali 20 %. Na sam izbor branja avtor vpliva manj, saj je manj kot četrtnina izbrala ta odgovor (21 %). Najmanjši vpliv pri izboru knjig za branje imajo starši, le 11%.

8. Koliko ur dnevno posvetiš branju?

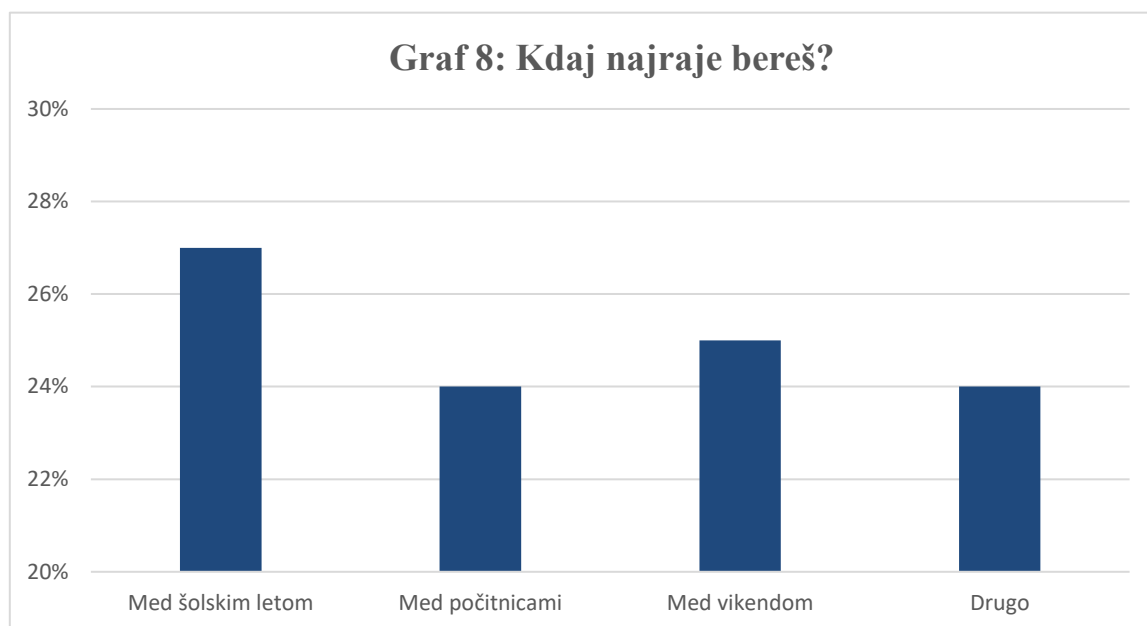

Graf 7: Čas za branje

Ugotovitve:

Pri tem vprašanju sva želeli ugotoviti, koliko časa učenci posvetijo branju. 35 % anketirancev bere manj kot eno uro dnevno, 33 % branju posveti uro na dan, 13 % jih bere več kot uro, 19 % anketirancev pa branju ne posveti ustreznega časa.

9. Kdaj najraje bereš?

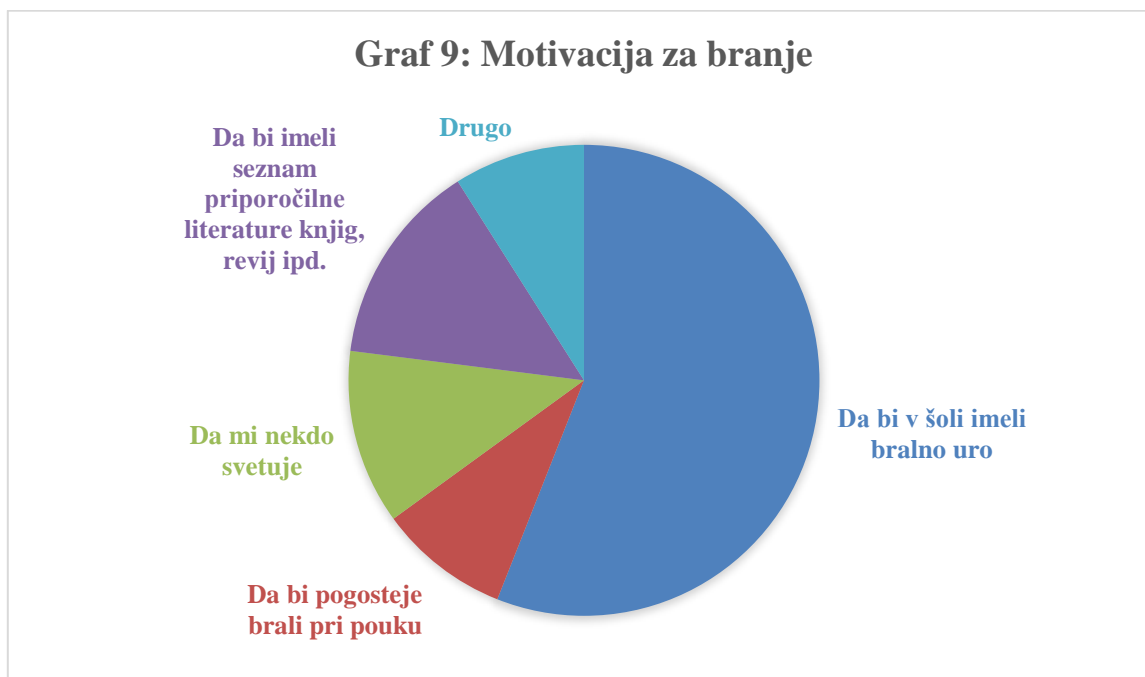
Graf 8: Kdaj najraje bereš?

Ugotovitve:

Od skupnega števila 127 anketiranih, 27 % učencev najraje bere med šolskim letom, četrtna oziroma 25 % jih bere med vikendi in 23 % med počitnicami. Med 24 odstotki tistih anketirancev in anketirank, ki so izbrali odgovor drugo, jih 58 % najraje bere vsak dan pred spanjem, 24 % jih ne ve, kdaj najraje berejo, 18 % učencev pa radi berejo med prostimi trenutki v šoli ali po pouku.

Drugo	Število odgovorov	Odstotek
Vsak dan pred spanjem	19	58 %
Ne vem	6	18 %
Med prostimi trenutki v šoli	8	24 %

10. Kaj bi te motiviralo, da bi več bral/-a?

Graf 9: Motivacija za branje

Ugotovitev:

Kako učence motivirati za stalno branje? V anketi sva ponudile različne možnosti. Zanimiv se nama zdi podatek, da je največ učencev izbralo odgovor - da bi v šoli imeli bralno uro. Več kot polovica vseh je obkrožila to možnost (56 %). Prav tako smatrava kot dober predlog tudi izbor in seznam priporočilnih knjig, revij za učence posamezne starosti (14 %) ter da učencem nekdo svetuje pri izbiri literature (12 %). Za pogostejše glasno branje pri pouku se je opredelilo 9 % vseh anketirancev.

Med 9 % tistih, ki so izbrali odgovor drugo, jih je največ k branju pritegnila knjiga, po kateri je posnet film (10 %), po 3 % so zapisali odgovor pogostejši odhod v knjižnico, več priporočil, napeta vsebina, nagrada, lastna izbira, bolj zanimive knjige, knjige o 2. svetovni vojni, zanimivosti.

4 ZAKLJUČEK

Namen raziskovalne naloge je opomniti, da je šolska knjižnica pomembna na področju vzgojno-izobraževanega dela, saj je to prostor, ki je bogato založen s knjigami in katerih luč ne sme nikoli ugasniti in prispeva k opismenjevanju ter splošni razgledanosti vsakega posameznika. V naši šolski knjižnici učenci dostopajo do informacij in raznovrstnih knjig, torej je knjižnica križišče poti, po katerih se pretaka znanje.

V raziskavi sva poiskali informacije o nastanku naše knjižnice, katerim ciljem sledi knjižnična dejavnost šole, kaj je branje, kako so možgani in branje povezani. Najpomembnejši del naloge je raziskovalni del, kjer sva se posvetili raziskovanju bralnih navad, obisku knjižnice motivaciji za branje. Rezultati ankete so lahko tudi pomoč pri načrtovanju dela v knjižnici v prihodnje.

Stari grški mislec in filozof Platon ni maral knjig, saj je bil prepričan, da si ljudje ne bodo ničesar več zapomnili, če bodo podatke lahko poiskali v knjigah. Vendar brez bojazni, branje ne bo zamrlo, saj je večšina, ki jo uporabljamo in potrebujemo vse življenje in v vseh okoliščinah, pa naj bo to branje leposlovnih knjig, strokovnih in drugih knjig ali pa branje časopisov, novic, sporočil idr.

Anketo, na osnovi katere temelji empirični del naloge je rešilo 127 učencev, kar predstavlja četrtnino vseh učencev (519), ki obiskujejo našo šolo.

1. Hipoteza: Večina anketiranih učencev bere rada.

Prvo hipotezo **potrdiva**, saj je 24 % anketirancev je odgovorilo, da radi berejo, 16 % jih ne bere rado, 60 % anketirancev pa je odgovorilo, da je to odvisno od tega, kaj berejo. Primerjava odgovorov med vrstami brane literature je pokazala, da so za branje najmanj priljubljeni časopisi, strokovna literatura, sledi poezija in dramska besedila. Tej vrsti literature sledijo knjige za domače branje.

Najpogosteje učenci berejo knjige za domače branje, pripovedna prozna besedila in revije za mlade. Najpogosteje segajo po knjigah za domače branje, saj je branje teh knjig obvezen del učnega programa.

2. Hipoteza: Najbolj brane knjige za fante so knjige s fantazijsko tematiko, deklice imajo najraje ljubezensko tematiko.

To hipotezo **ovrže**. Ugotovili sva, da fantje (36 %) in dekleta (41 %) najraje berejo knjige s pustolovsko vsebino. Sledijo kriminalke, po katerih posegajo fantje (36 %) raje kot deklice (24 %). Tem sledijo fantazijske knjige, ki jih po odstotkih sodeč, pogosteje berejo fantje (27 %) pred deklicami (19 %). Knjige z zgodovinsko vsebino si sposojajo in berejo tako fantje kot deklice - fantje (16 %) in deklice (13 %). Podobno razmerje odstotkov se kaže tudi pri knjigah z mladinsko problematiko, ki zanima tako fante (13 %) kot deklice (17 %). Večja odstopanja so opazna pri knjigah z ljubezensko temo, tukaj je izraziteje zastopan odstotek deklic (18 %) v primerjavi z odstotkom fantov (8 %).

Torej fantje najraje berejo knjige s pustolovsko tematiko, deklice pa kriminalke.

3. Hipoteza: Učenci najpogosteje berejo knjige za domače branje.

Hipotezo številka 3 lahko **potrdi**. Učenci si v knjižnici sposodijo in najpogosteje berejo knjige za domače branje. Vendar pa po drugi strani te knjige niso najbolj priljubljene.

Za domače branje morajo učenci prebrati 5 proznih besedil, 5 pesmi, znati pa morajo eno pesem na pamet. Eno knjigo z nabora morajo predstaviti sošolcem.

4. Hipoteza: Učence k branju knjig večinoma pritegne povzetek na zadnji strani.

K branju knjig učence najbolj pritegne napeto dogajanje v sami zgodbi. Tako se je odločilo 73% odstotkov vseh anketiranih učencev, torej nekaj odstotkov manj kot tri četrtine. 15 % bralcev zanima dejanje v zgodbah in usoda glavnih knjižnih oseb. Le 8 % anketirancem je pomemben slog in jezik pisanja. Tisti, ki so zapisali pod drugo, so dodali, da jih pritegnejo ilustracije v knjigi in posamezne osebe. Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov. 94 učencev k branju knjige pritegne naslov knjige (74 %). Ker imajo/imamo radi knjige, ki so privlačne na pogled, ima naslovnica lahko določen vpliv na izposajo in branje. Tako se je za naslovnico odločilo 69 anketirancev ali več kot polovica vseh (54 %).

Mnogi učenci vedo, kje prebrati kratko obnovo knjige, zato se je za povzetek na zadnji platnici odločilo več kot pol anketiranih bralk in bralcev (55 %). Hipotezo številka 4 lahko **potrdiva**.

Mnogi berejo tudi na priporočilo prijatelja, kar je zelo razveseljujoč podatek. Več kot četrtnina vseh prebere knjigo na priporočilo prijatelja (25 %). Tistih učencev, ki jih k branju pritegnejo priporočila učitelja je bilo 25 ali 20 %. Na sam izbor branja avtor vpliva manj, saj je manj kot četrtnina izbrala ta odgovor (21 %). Najmanjši vpliv pri izboru knjig za branje imajo starši, le 11%.

5. Hipoteza: Učenci berejo več kot pol ure in manj kot uro dnevno.

Pri tem vprašanju sva želeli ugotoviti, koliko časa učenci posvetijo branju. 35 % anketirancev bere manj kot eno uro dnevno, 33 % branju posveti uro na dan, 13 % jih bere več kot uro, 19 % anketirancev pa branju ne posveti čas. Hipotezo številka 5 lahko **potrdiva**.

6. Hipoteza: Učenci najpogosteje berejo med počitnicami.

Največ učencev bere med šolskim letom, več kot četrtnina vseh anketiranih (27 %) učencev, medtem ko jih med počitnicami bere 23 %, s čimer hipotezo številka 6 **ovrže**.

7. Hipoteza: Večino učencev bi k branju pritegnilo pogostejše branje pri pouku.

Domnevali sva, da bi učence k branju pritegnilo glasnejše branje pri pouku, saj mnogi radi berejo pri pouku, s tem bi tudi trenirali tehnike in razumevanje branja. Brali bi tekoče. Vendar je raziskava pokazala, da bi učence k branju najbolj motivirala ponujena možnost izbire odgovora – da bi v šoli imeli bralno uro. Več kot polovica anketirancev je izbrala to možnost (56 %). Prav tako meniva, da je dober predlog tudi izbor in seznam priporočilne literature. S tem hipotezo številka 7 **ovrže**.

5 LITERATURA IN VIRI

- Carr, Nichols G. (2011). Plitvine: Kako internet spreminja naš način razmišljanja, branja in pomnjenja, Ljubljana: Cankarjeva založba
- Grosman, Meta. (2004). Zagovor branja: bralec in književnost v 21. stoletju, Ljubljana : Sophia
- Manguel, Alberto, (2012). Zgodovina branja. Ljubljana: Cankarjeva založba
- Pennac, Daniel, (1996). Čudežno potovanje: knjiga o branju, Ljubljana: J. Pergar
- Zupan Sosič, Alojzija. (2014). Literarno branje. Jezik in slovstvo, letnik 59, številka 4, str. 47-65, 131-132. Povzeto po <http://www.dlib.si>, dostop 12.1.2022
- Rebolj, V., (2008). E-izobraževanje: skozi očala pedagogike in didaktike. Didakta
- Kropp, P., (2000). Vzgajanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje, Tržič: Učila
Povzeto po <https://sl.wikipedia.org/wiki/Knji%C5%BEnica>, dostop 12.1.2022
- Povzeto po <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7216>, dostop 12.1.2022
- Letni delovni načrt šole OŠ Hudinja, 2021/22
- Galič, P et al., (2019/20). Hudinjček, OŠ Hudinja

ANKETA

Sva Lara in Hana iz 6. c razreda. Za potrebe raziskovalnega dela vas prosiva, da izpolnite anketni vprašalnik. Hvala!

1. Razred _____

2. Spol a) ženski b) moški

3. Ali rad/a bereš knjige? a) da b) ne

4. Kako rad/a bereš :

	zelo rad/a	srednje	sploh ne
Dramska besedila			
Pripovedna besedila (prozna besedila)			
Strokovno literaturo (enciklopedije, ...)			
Najstniške revije (Pil, Moj planet, Gea, ...)			
Časopise			
Knjige za domače branje in bralno značko			
Poljudnoznanstvene revije (National Geographic, History, ...)			
Pesmi (poezija)			
Drugo (dopiši):			

5. Kako pogosto bereš:

	pogosto	redko	nikoli
Dramska besedila			
Pripovedna besedila (prozna besedila)			
Strokovno literaturo (enciklopedije, ...)			
Najstniške revije (Pil, Moj planet, Gea, ...)			
Časopise			
Knjige za domače branje in bralno značko			
Poljudnoznanstvene revije (National Geographic, History, ...)			
Pesmi (poezija)			
Drugo (dopiši):			

6. Knjige s katero tematiko so tebi najljubše? Možnih je več odgovorov. Obkroži.

- a) kriminalke
- b) pustolovske
- c) fantastične
- d) knjige z ljubezensko tematiko

- e) zgodovinske knjige
- f) enciklopedije (o naravi, živalih, vesolju, ...)
- g) knjige, ki obravnavajo mladinsko problematiko (težave mladih, odraščanje, droge, zlorabe, ...)
- h) drugo (dodaj) _____

7. Kdo te vzpodbuja k branju?

- a) sam/sama, berem zaradi lastne želje in potrebe
- b) starši
- c) učitelji
- d) knjižničarka
- e) drugo (dopiši): _____

11. Kaj te pri izbiri knjige najbolj pritegne? Možnih je več odgovorov.

- a) avtor
- b) naslov knjige
- c) izgled knjige
- d) povzetek vsebine na zadnji strani
- e) priporočila učiteljev
- f) priporočila staršev
- g) priporočila prijateljev
- h) nagrajene knjige
- i) drugo (dopiši):
_____

12. Kdaj najraje bereš?

- a) med prostim časom in počitnicami
- b) med šolskim letom
- c) drugo (dopiši):
_____

13. Kaj te pri branju knjige najbolj pritegne?

- a) napeto dogajanje in zanimiva zgodba
  - b) lep jezik in stil dogajanja
  - c) pritegnejo me ilustracije med besedilom
  - d) drugo (dopiši):
-

14. Koliko ur dnevno bereš? Tukaj je mišljeno tudi branje nalog, vsebin za potrebe pouka.

- a) eno uro
- b) več kot eno uro
- c) drugo (dopiši): _____

15. V primeru, ko veš, da premalo bereš, kaj bi te *motiviralo* pri branju knjig, revij, enciklopedij?

- a) Da bi v šoli imeli bralno uro.
  - b) Da bi pogosteje glasno brali pri pouku.
  - c) Da mi nekdo svetuje, kaj naj berem.
  - d) Da bi imeli seznam priporočilne literature, knjig, revij ipd. na spletni strani šole.
  - e) Drugo (**dopiši**):
-

IZJAVA*

Mentor/-ica Mateja Turk v skladu z 20. členom Pravilnika o organizaciji mladinske raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom Odprta knjižnica, katere avtor/-ici sta Lara Bukovec Šumečnik in Hana Žerjav:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 20.4.2022

Podpis mentorja

Podpis odgovorne osebe

*
POJASNILO

V skladu z 20. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja (-ice) in odgovorne osebe šole vključiti v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja (-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor (-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.